

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020
Operacja zrealizowana przez Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu

Edukacja w Zagrodzie jako innowacyjna forma specjalizacji oferty gospodarstw agroturystycznych.

Utrzymująca się od prawie dwóch lat sytuacja epidemiologiczna postawiła usługodawców z branży turystycznej w obliczu nieznanego i zmusiła do bardzo szybkiego dostosowania się do nowej rzeczywistości. Choć dla wielu z nich jest to trudny czas, ograniczenia związane z pandemią COVID-19 stały się dla turystów szansą ponownego odkrycia walorów turystyki krajowej, a szczególne miejsce na mapie podróży zajęły tereny wiejskie.

Według ekspertów z portalu Nocowanie.pl popularny dotąd „city-break” zamienił się w „agro-break”. Powodów takiego stanu rzeczy jest co najmniej kilka. Przede wszystkim: potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa. Dominującymi wyjazdami stały się te do obiektów położonych w możliwie niewielkiej odległości od miejsca stałego zamieszkania, aby w razie potrzeby móc służyć pomocą najbliższym lub nie musieć odbywać kwarantanny na nieznanym sobie terytorium (np. za granicą). Tereny wiejskie oferują wypoczynek z dala od dużych skupisk ludzkich – w obecnej sytuacji urlop w zatłoczonych centrach miast po prostu nie wchodzi w grę. Kolejnym powodem, dla którego turyści chętniej niż wcześniej korzystają z uroków wsi jest jej specyficzny charakter. Miesiące spędzone na pracy zdalnej lub ograniczania się do podróży dom-praca-dom, wyzwalają chęć kontaktu z naturą, a nie ma drugiego miejsca, w którym tak wyraźnie widać zależności łączące człowieka ze środowiskiem naturalnym jak wieś. Przestrzeń, świeże powietrze, zdrowe jedzenie i możliwość kontaktu z rodziną rolnika należą do najczęściej wymienianych walorów wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych. Trzecim powodem, dla którego ta destynacja jest w obecnych czasach bardzo atrakcyjna jest nadal stosunkowo niski koszt pobytu (np. w porównaniu do popularnych, nadmorskich czy górskich kurortów), a możliwość skorzystania z Bonu Turystycznego działa jako dodatkowa zachęta.

Turyści poszukują więc miejsc odosobnionych, nadal jednak zapewniających ekscytujące doświadczenia i dających wytchnienie od codziennych obowiązków. Doskonałą odpowiedzią na tego typu zapotrzebowanie są pobyty krótkoterminowe, oferowane w gospodarstwach agroturystycznych. Specyficzne uwarunkowania wsi – bogata historia, tradycje i kultura, sprawiają, że jest ona również właściwym miejscem do edukacji i budowania poczucia przynależności młodych pokoleń. Rodziny podróżujące z dziećmi to jedna z największych grup odbiorców oferty gospodarstw agroturystycznych, więc warto rozważyć jej specjalizację w kierunku prowadzenia Zagrody Edukacyjnej.

Bazując na doświadczeniach zagranicznych w 2010 roku Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie zainicjowało powstanie Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych (OSZE). Powstała ona z myślą o podniesieniu prestiżu zawodu rolnika, upowszechnianiu wiedzy na temat pochodzenia żywności, różnicowaniu pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich oraz zachowaniu dziedzictwa kulturowego wsi. Udział w sieci jest dobrowolny i bezpłatny. Przystąpienie do sieci odbywa się na podstawie kwestionariusza zgłoszenia i rekomendacji uprawnionego doradcy wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego (ODR), a do uczestnictwa w Sieci może przystąpić każdy obiekt spełniający warunki definicji „Zagrody Edukacyjnej”.

„ZAGRODA EDUKACYJNA” to przedsięwzięcie prowadzone przez mieszkańców wsi na obszarach wiejskich, gdzie realizowane są przynajmniej dwa cele edukacyjne spośród niżej wymienionych:

- edukacja w zakresie produkcji roślinnej,
- edukacja w zakresie produkcji zwierzęcej,
- edukacja w zakresie przetwórstwa produktów rolnych,
- edukacja w zakresie świadomości ekologicznej i konsumenckiej,
- edukacja w zakresie dziedzictwa kultury materialnej wsi, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i twórczości ludowej

Obiekt powinien posiadać zwierzęta gospodarskie albo uprawy rolnicze przeznaczone do prezentacji dla grup dzieci i młodzieży przyjmowanych w ramach programów szkolnych lub udostępniane jako atrakcja turystyczna dla rodzin z dziećmi i dorosłych podróżujących indywidualnie. Na jego terenie powinno również znajdować się zadaszone miejsce do prowadzenia zajęć oraz toaleta. W województwie pomorskim aktywnie działa 25 gospodarstw edukacyjnych będących członkami Sieci. W całym kraju jest ich już 295.

Poszerzenie oferty obiektu o świadczenie usług edukacyjnych niesie wiele korzyści dla jego właścicieli:

1. Umożliwia pozyskanie dodatkowego dochodu stosunkowo niewielkim kosztem.
Prowadząc zajęcia bazujemy na tym co jest już dostępne w gospodarstwie – na zasobach osobowych (gospodarz i jego rodzina) i rzeczowych (prowadzone uprawy, posiadane sprzęty, pamiątki) oraz w jego otoczeniu (pomniki przyrody, zabytki, miejsca historyczne).
2. Przedłuża sezon turystyczny.
W tradycyjnym ujęciu sezon turystyczny w Polsce trwa od połowy czerwca do połowy września. Tym bardziej daje się to odczuć w gospodarstwach agroturystycznych, które bazują przecież na kontakcie ze środowiskiem przyrodniczym i których działalność rolnicza ściśle wiąże się ze zmiennością pór roku i warunków pogodowych. Dzięki poszerzeniu działalności o organizację np. warsztatów dla grup szkolnych, pojawia się nowy odbiorca naszej oferty, mogący z niej skorzystać jedynie „poza sezonem”.
3. Pozyskuje klientów na produkty z gospodarstwa.
Grupy odwiedzające obiekt nie muszą przyjeżdżać tylko w celach edukacyjnych. Dodatkową atrakcją może być możliwość dokonania zakupu wyrobów (np.

żywnościowych ale też rękodzielniczych i in.) bezpośrednio u producenta. Dodatkowo takie spotkania kształcą przyszłych konsumentów i stanowią doskonałą okazję do promocji naszych produktów.

4. Stanowi odmianę codziennego życia rolnika i jego rodziny.
Rozwój dodatkowej działalności, budowanie programów edukacyjnych czy odkrywanie zasobów w gospodarstwie i jego otoczeniu wpływa na twórczy rozwój nasz i naszej rodziny.
5. Niesie radość z pracy z dziećmi i nauczycielami.
6. Korzyści z przynależności do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych.
Jeżeli obiekt przynależy do OSZE otrzymuje on promocję swojej oferty w ogólnopolskim systemie internetowym, wsparcie doradcze i szkoleniowe, a także możliwość wymiany doświadczeń z innymi uczestnikami Sieci. Uczestnicy Sieci otrzymują również prawo do identyfikowania obiektu logo zagrody edukacyjnej.

Na prowadzeniu zajęć w gospodarstwach rolnych korzysta również sektor szkolnictwa zyskując w ten sposób nowe miejsca do realizowania założeń podstawy programowej w ramach programów edukacyjnych nastawionych na praktyczne działanie. Zagroda edukacyjna może stanowić uzupełnienie i praktyczne przedstawienie teoretycznej wiedzy zdobytej w szkole. Dzięki swojemu unikatowemu położeniu (tereny wiejskie) gospodarstwo rolne stwarza możliwość realizacji zajęć z wielu różnych przedmiotów omawianych w szkole i poznania wiejskiej kultury.

Specjalizacja oferty gospodarstwa agroturystycznego jest nie tylko opłacalna ale też konieczna dla jego przetrwania na stale rozwijającym się rynku turystyki wiejskiej. Choć trudno przewidzieć jak będą przedstawiały się trendy konsumenckie po zakończeniu pandemii, z całą pewnością jest to dobry moment na wypromowanie swojego obiektu i zyskanie trwałej rozpoznawalności wśród obecnych odbiorców oferty turystycznej obszarów wiejskich. Działalność edukacyjna może stanowić właśnie taki wyróżnik.

Aleksandra Hapka

Artykuł został przygotowany w ramach operacji pt. „Gospodarstwa edukacyjne i agroturystyczne przykładem innowacyjnej formy działalności pozarolniczej dla pomorskich gospodarstw”, realizowanej w ramach Planu Operacyjnego na lata 2020-2021 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.